
mededelingenblad van het **SINT JOZEFKOOR**

JAARGANG 12 no 4 augustus 2002

Redactie:
Wim van Hugten

De sopranen hebben afgelopen zondag weer de vaste gezangen voor hun rekening genomen en ook het aantal heren mocht er de laatste twee weken weer zijn.

De parochianen, die trouw elke week de hoogmis in de St. Jozefkerk bijwonen, hebben het al gemerkt: Voor de werkenden en studerenden onder ons zit de vakantie er weer op.

Bruin-gekleurd zijn ze teruggekeerd van de Hollandse kust of uit het buitenland. Hopelijk zijn ze ook goed uitgerust, want de komende maand gaat een gedeelte van de "andere" helft van het koor er even tussen uit.

Als dan straks, zo tegen eind september, het koor weer op volle sterkte is, hoop ik dat we er allemaal met nieuwe energie en volle overtuiging weer samen flink tegen aan gaan.

Theo Bastiaans,
voorzitter.

Bestuursmededeling:

Voor hen, die de eerste repetitie niet aanwezig konden zijn nog het volgende:

- Caroline heeft haar lidmaatschap opgezegd.
- Antoon ziet zich om persoonlijke redenen helaas genoodzaakt zijn bestuursfunctie met onmiddellijke ingang neer te leggen.
- Lisinka kan wegens tijdgebrek haar functie als tweede dirigent voor het meerstemmige gedeelte niet meer vervullen.

Wel blijft zij nog leiding geven aan de dames.

Extra ledenvergadering op zaterdag 28 september a.s.
Aanvang 19.30 uur.

ONZE JARIGEN

Onze jarigen in september en oktober zijn:

- 19 september Jos Bastiaans
- 19 september Theo Bastiaans
- 23 september Albert Scheepers
- 24 september Wing-Yu Poon
- 3 oktober Irene Haver
- 16 oktober Timo Suijs
- 26 oktober Sjef Strik

Bestuur, dirigenten en leden feliciteren u van harte en wensen u een fijne verjaardag toe.

ROOSTER

- za 31 aug rep
- zo 1 sep 22^e zondag door het jaar
Alleluia: Canticum
's middags sportdag – barbecue
- za 7 sep rep
- zo 8 sep 23^e zondag door het jaar
Alleluia: Domine
- za 14 sep rep
- zo 15 sep **Hoogfeest van Sint Lambertus**
Introitus: Statuit (445)
Alleluia: Beatus (511)
Offertorium: Veritas (483)
Communio: Qui (484)
Vaste gezangen van de 8e mis

- za 21 sep rep
- zo 22 sep 25^e zondag door het jaar
Alleluia: Confitemini
- za 28 sep **18.15 uur: repetitie heren**
19.30 uur: ledenvergadering
- zo 29 sep 26^e zondag door het jaar
Graduale: Christus
- za 5 okt rep
- zo 6 okt 27^e zondag door het jaar
Introitus: In voluntate
Graduale: Domine
Vaste gezangen van de 9^e mis
Mariamotet
- za 12 okt rep
- zo 13 okt 28^e zondag door het jaar
Alleluia: Qui timent
Mariamotet
- za 19 okt **Gräfinthal-dag**
10.30 uur: repetitie mis
11.00 uur: H. Mis (Maria-mis uit speciaal boekje)
15.30 uur: repetitie vespers
16.00 uur: Vespers
's avonds geen repetitie
- zo 20 okt 29^e zondag door het jaar
Alleluia: Lauda
Mariamotet
- za 26 okt rep
- zo 27 okt 30^e zondag door het jaar
Graduale: Unam
Mariamotet
- vr 1 nov **Hoogfeest van Allerheiligen**
18.30 uur: repetitie
19.00 uur: H. Mis
Alleluia: Venite
Vaste gezangen 8^e mis – Credo III

- za 2 nov rep
zo 3 nov 31^e zondag door het jaar
Graduale: suscepimus
- za 9 nov rep
zo 10 nov 32^e zondag door het jaar
Alleluia: Quinque
- za 16 nov rep
zo 17 nov 33^e zondag door het jaar
Alleluia: De profundis
- za 23 nov rep
zo 24 nov **Hoogfeest van Christus Koning – Ceciliafeest**
Vaste gezangen 8^e mis – Credo III
Alleluia: Potestas
Na Communio: Ego sum (697 of 743)
Uittocht: 4 antifonen van Cecilia
- za 30 nov rep
zo 1 dec Eerste zondag van de advent (Jaar B begint)
Alleluia: Ostende
Rorate Caeli (nr 843)

DE GREGORIAANSE MUZIEK

2) Stam modus of authenticus en afgeleide modus of plagalis vervolg

Als wij het slot van het vorige artikel schematisch weergeven, dan ziet dat er zo uit:

< authenticus >
grondtoon (d) dominant (a)
a - b - c - **d** - e - f - g - **a** - b - c - **d***

< plagalis >
grondtoon (d) dominant (f)

Goed te zien is waarom de plagalis ook wel de lage en de authenticus de hoge ligging genoemd wordt.

3) De stam modus (authenticus) moet een zuivere constructie hebben van **reine kwint** en **reine kwart**. Anders gezegd: de dominant moet op een reine kwintafstand ($3 - \frac{1}{2}$ toonafstand) van de grondtoon liggen. De verlengde toonladder (plagalisch plus authenticus) moet opgesplitst kunnen worden in drie reine kwarten (met $2 - \frac{1}{2}$ toonafstand) waarvan de eerste twee kwarten de grondtoon gemeen hebben en de derde kwart daar los van staat. Schematisch weergegeven:

centrale
< kwint >
a - b - c - **d** - e - f - g - **a** - b - c - d

< 2^e kwart >
<1^e kwart > <3^e kwart >

Rein wil zeggen dat er sprake is van een zuivere stemming volgens berekende trillingsverhoudingen. De reine interval verandert niet bij omkering.

Omkering is een term voor de bewerking waarbij de hoogste noot van een interval een octaaf lager gezet wordt of de laagste toon van een interval een octaaf hoger.

Voorbeeld: Als wij de interval a - d van de authentieke ladder hierboven een octaaf lager plaatsen om de plagalis ladder te formeren, is de nieuwe afstand van de a tot grondtoon d veranderd van een reine kwint in een reine kwart.

Dit verschijnsel doet zich alleen voor bij de vier intervallen prime, kwart, kwint en octaaf.

Bij alle andere intervallen verandert klein in groot en omgekeerd of verminderd in overmatig en omgekeerd. Hier kom ik nog op terug.

4) Misschien wel het meest bepalend voor de modaliteit is het begrip **cadens**: de grondtoon met zijn onder en boven secunde en boven terts. Vier tonen dus waarvan één onder de grondtoon, de grondtoon zelf, plus twee erboven. De keuze voor deze vorm en omvang heeft alles te maken met het snel kunnen bepalen of en zo ja waar

de halve toonafstand zich bevindt. Deze kennis plus de plaats van de dominant is voldoende om de modaliteit van een Gregoriaanse melodie te bepalen. Waarom de dominant erbij? Omdat deze laat zien of wij met een authenticus dan wel met een plagale ladder van doen hebben (kwint respectievelijk tertsafstand tot de grondtoon).

De cadens kan, wat de werkingsfeer betreft, uitgebreid worden naar boven en beneden zolang er maar geen nieuwe halve toonafstand bij komt.

De natuurlijke toonladder bezit drie **halve** toon cadensgroepen, ook wel **tonaliteiten** genoemd, met de volgende toonafstanden en klassieke benaming uit de Griekse (zij het aangepast) en latere Middeleeuwse muziekleer:

- 1 - 1 - ½ = dorisch
- 1 - ½ - 1 = phrygisch
- ½ - 1 - 1 = lydisch

De natuurlijke toonladder heeft ook nog twee **hele** toon cadensgroepen (tonaliteiten) uiteraard met dezelfde vorm:

1 - 1 - 1 = mixolydisch

De natuurlijke toonladder heeft dus maximum vier verschillende cadensgroepen die zowel in de stam toonladder (authenticus) als in de afgeleide toonladder (plagalis) kunnen voorkomen. Zo komt het Gregoriaans aan vier maal twee is **acht modi** of kerktoneel soorten.

De cadensgroepen van de plagalis ladders hebben dezelfde klassieke benaming als de authenticus ladders zij het met het voorvoegsel hypo, zoals u in de lijst van Gregoriaanse kerktoneel hieronder kunt zien:

Mod	Ladder	Ligging	Omvang	Tonica	Dominant	Benaming
			Ambitus	Finalis		
I	d	hoog	d - d	d	a	dorisch
II	d	laag	a - a	d	f	hypo-dorisch
III	e	hoog	e - e	e	b *	phrygisch
IV	e	laag	b - b	e	g (a)	hypo-phrygisch
V	f	hoog	f - f	f	c	lydisch
VI	f	laag	c - c	f	a	hypo-lydisch
VII	g	hoog	g - g	g	d	mixolydisch
VIII	g	laag	d - d	g	b *	hypo-mixolydisch

* In de 11^e eeuw naar c verschoven.

De dominant van de vierde modus is soms een a (la).

Wordt vervolgd

Antoon Wijnen